

САКТЫЫШКЫННАР

Аар улетпирин уускомунга баргаш, аккаланырмын-тын чедин аман мен, иччанган Багдейден Ленин шөүнгө чедир, трайдай шүтүмү саздыртымме—кызыл вагоннар бүтү хоорайны таартып манжылап эргексе даурут байыр-лап болуп чор. Бөгүндө шаарлар Ордуу болуп турар чарам бакымын канчаар тутканын (алган ийн хун дурт-аунда-ла), стадиону комсомолчуларын канчаар тутканын, дөрт каат, баконнармы, дегем сонгаларым «бедик» ба-жынарым биске канчаар тыткып келгенин сактып тур мен. Харын туудунун хемчөөлөрү иракта-ла бөгүнгүчү шыккан эвес болбайн аан, иччанжажок чүс-чүс өгүлөдөр чыа бакынаар алганын байырдап тургулаан. Хоорайга ку-дучуларын шөөлөр кымын, чечек тараан есерлеринин салын турган, мажынарыгга барааннар көнүдөн, улус киде-танып кеттирер апарган, амидирал экинчи эгелден—Дис-продеранжикте ахылдың үзүн оң-биле менде тураскаат-дыг болуп турар.

Диспродеранжиктин хоорай Советинге чыл ажит бол-дум, оон соонда мени партия ахылдык дептиркен. Эге-лиде УБ(В)Ш-нин Диспродеранжик област комитетинин пропаганда кидинин эргекчилдиге, а 1939 чылдын фе-вралда ол талаан биле секретарыма сонугутум. Бүгү бо-ластын партия организационун штатынын — обком-нуу — нарын болгаш хой аны ахылдык дугайын «Ба-гай тургузушкун» деп номга тодаргай бижикти кижин мен. Иччан бистин бири секретарымын, оон хой чүгөс өөрөнгө ап болуп, дуржулгалыг утаанып, шыраак кижин Семён Борисович Задонченко турган. Бистин арыаста харылаа-ларым ажит-херекчи, эш хузууну болуп берген. Мен партияж ахылдык эш чугула учаскостарынын бирөөн — идеология талаан биле ахыл даш харымсалгалыг болуп турган мен. Мөн харылаар чүгөлөрүмө көндүз, ахыл-херектин хемчөөлү канчаарган, ол даша улаа-дарга хоорайлар болгаш суурлар кезип, чүс-чүс кижилер-биле дужар укурга таарышкан мундиг мен.

Бодунун ол шканын эртеректин кончут чугула чүдү деп санаар кижин мен. Партияж удурулганын үш кол—политиктик, идеология, организацион утаанышкынарын туруп турар бидилтир болгай. Оларын баймын чугулаа дээринин дугайында чугаа турбас—оларын шүтүзү пар-тияга эргекч херек, шүтүзү бир дөмөй чөргөлүг чугула. Партияж ахыл-чорудулганын бүгү талаарын дүшүртүп билер чорук—ол дөргө уран арга-ды, иччанган ол уран аргага бүтү амидиралда өөрөнгө херек.

Идеология ахыл кезээде коммунист партиянын бири чөргөлүг сорулгаларынын бирөөн болуп келген болгаш мундиг болуп аргылаа турар. Ол ахыл хой аны: ол иччанга болуп турар чорудулгаларын эргек даурут-биле анализдирин, иччанган оон-биле хобантыр тургузтуруп көн турар айтырларын доктаамал шиттирлерин неген турар.

Күрүн болгаш шитиле амидиралыга ийдегит егенин дугайын түр үеде-да, харын аны-агы учаскостарга-да уттур, ийдегит алдагдалар-биле эртежер чорук айымдап. Алаа болуп көргөс олар техниктик алдагдалар шыккан ил-дыг эскертишкен эвес болгулаар. Бир эвес калдыг бир агрегатты шын эвес төлөйлөп каан болза, ол чөгүр күчүзү бирбас аан шүтүл-ла ахылдаас болуп—ол доран-на иччан апар, чедирген когаралды алаа-ла санаатар. А иде-логияга алдагдал эгелде клас-коя сөстөр-биле бүргөткөн, көндүбөс, иччанган ол улаан-ла урукжук болуп, чүгө дөргө, бир эвес ул алдагдалды чөгүрү үзүндө чалынтас бол-за, ол алаа-ла багай салаларыг болуп болгаш кедергел уду-хораны чедирер. Бо үеини дегелгенде хос чөк чөк: бистин бичик-ле сагым амыр олурушкан чөргөлөс бистин идео-логия улаурашкыларымыс хөдөлү берген турар. «Ич-чанган, социалист идеологияны калып-даа алыз биче-дир, оон калдыг-даа аны чалылар чорук буржуа идео-логияны оон-биле күшөлдиргени болуп турар» деп, В. И. Ленин өөргөткөн.

Мөн чугулаан турарым ол чылдары оон аны ханым-биле медерен билген мен: дегелген ийини даш ханым-барымын чүккө эгелер берген, ол бистин кызылаларымыс чөккүшүл орган, ийн системанын ийде-политиктик уду-рутушкуну болуун кылдыг хөргөнгө—ажык дайын үс-үлөжикшикнигге келген үс чүс болгай. Ийдегит байдал-ды үзүндө кадрларын ийде-политиктик кижизидегенге, партиянын массалар-биле харымсалгалыг бижылгаларыга негеделер бедир турган. Ийдегит, дайынчы пропаганда ахылды чорудары, ажактен идеология чөгүрү үзүндө өтүр шымышкыны боор, оон кижилерге белик политиктик медереди бижылгалары, оларын социалист патриотизмин болгаш пролетаризм интернационализмин баурунга, коммунист идеологияга бердирер чоруктун баурунга кижизидери эргекч чугула апарган.

Эгелер бодун, алаа чүс кылдыр сагымдарын, иччанла-жас доктаамал күжүншиктерин негээр—бодуштуу мурунуста калдыг эш сорулгаларын салын турарым-ты чөгө чедирер, партия Төн Комитети ул үс-чалаа чогуу тодаргай чүгү чедил алыр деп турарын тайлабылаар со-рулгалын дугайын белик чугулааска, ол бүгүчү удурутук-чу бүгүчү, коммунист буржуа билген турар ужурут бол-гай. Эске сөстөр-биле чугулааларга аны-бүрү хура-л-туулаа чүс чугулаалары, кижилер-биле удуражымы херек тур-ган. Иччанга мен ол эргекч чугула чорук-биле бир-ле дугуларды Диспродеранжик обласка таарышкан мен, ол чылдарда-ла менде чылган эгелден чымык болдаларын оон-биле хобантыр чугулаар бодой-дыр мен.

Партияж шымыч өтүт сөс партиянын чидег чөтөсө бо-луп келген болгаш ийдегит аргылаа турар, иччанган оон кончут шымычты-биле көр херек.

Совет кижилер партиянын политиканын чүгүлүгүнүн, оон дегитин турар. Иччанжажок бис идеология ахылга кез-өөлөс да удуз кичөөткөн салын келген болгаш салын-даа

ДАГДЫНЫКЧЫЛАР—АНЫЯКТАРДА

«Тыла даг-дуг» комбинат-тын төп бугурулде лаборато-риямын ахылдагычлары-га солун кезеж болган. Ук кезежин күн-ахылдык хо-чунарына тураскааткан. Төп бугурулде лаборато-риямын ахылдагычлары, Александровна Хамченко хо-чунарымын ахылдагыч аны-яктарга чугулаан, оларга ба-йыр чөдөрөгөн.

Аргылаа фабрикамын ахыл-дагыч кижилеринин баштайгы хунеринден боор лаборато-рия Аня Сегенова, Чечен-ла Боржан болгаш өсөөлө-ге-даа өөрүг чөттиршишкан чымык сөстөрүн чугула-ган. Олар мурунчак ахыл-дагычлар боорундан ахылда, аныяктарын ахылдагыч дегелген ахылдагычлар апарган.

Чеченла Чашанова мунда партия эге организационны удурутур турар.

Талаа Харисовна Кобее-

Ш И Н

турар бис. Ол ахылга кол чөтөсө—шын. Иччанган, че-динкиниренин дугайын болгаш чедир кылдырмаан чүгө-лерин дугайын ак сөткөндүгү чугулаалары эргекч чугулаа деп санап турар бис. Ахыл-биле чугулааларга улус кезеж-де билди алыр. Социализмнн күжү массаларын медерет-динде деп, В. И. Ленин онзалат деметген чөтөсө.

Адрес чок, диннап оор кижилерин эрге-ажындан, хунуну херетелдеринден хоорук пропагандадан дөргө үс-түнел чок чүсө турбас. Бир эвес оратор негеделди айты-рыларга харымсалгалын куудулар болза, улус алаа бүзү-рекесейн баар. Бир эвес лектор ичидирге тура, ол-бо эд-дөртүр, бүгүдөгү бидилтир чүсө катангаар болза, оон хөнгө-даа ажык үчөсө, оон түрүк ийдегит оратор киж-лерин лекция диннап хөнгүн калдырар. Ол херекке ба-барымдалаар чорук кончүс таарышпас, алаа-ла чогаалы-ч чорук херек. Оналлап деметелер бодой-дыр мен: чедин-кинир чымык буржуа политиктерин эгелде ахылган турары калар ораторж овуруннарда эвес, хоозун хөргө-динкинде эвес база сөстүн клас-кояныда эвес. В. И. Ле-нин өтүт үнүг чорбааны бидилтир болгай, а оун бүгүдө таалап диннап турган. Бүгү чурт, бүгү кижин төрөгөтөн. Диннакаар болгаш, диннап турган-дыр. Диннакаарынын ужуру чүдөл дөргө, чөгө чөк, бидилтир идеалар болгаш бодолдор оон чугулааларда бар турган-дыр, ук идеаларын камгалаар маргыл чок барымдаларын ол тып турган-дыр, чүгөнгө алыс шынын чугулап, эргетке үндөлдөткөн ханым, динин түнөлдөргөн кылмын, кезеж-де тодаргай бол-гаш удурулгалар сорулгаларын салын турган-дыр.

Диспродеранжик дашын мурунун чылдары эгел-күжүншикниг ахылдын үш кылдыр сагымдарын. Алаа бо-ларга, бүгүдө чүсө шөлөг: кинога «Волга-Волга» болгаш «Чымык орук» деп комедиялар үнүп, хоорайларга болгаш суурларга амидирал анагы-ла күш-ажыкчы аны-биле эртин, шөдөргө дужут бижин турган. Иччанжажок дайын кы-жанын күшөлдөргөн оратор бистер шүтүзүс медерен билин турдувус. 1940 чылда Диспродеранжик обком ВКП(б) ТЭ-дин харымсалгалыг онзаланын алаа—областын бугурулде-леринин чымыкынын шөргөг техникамын бугурулде үндүр-гөн шитилер. Обкомун камгалаа улетпирини талаан биле секретарынын эрге-дужаалын тургузганын санаалаан чымык бижик Москвадан чедил келген. Биронун хурамын Задон-ченко эртерген. Ол ахылдын онза чугулаан болгаш оон Төн Комитетин Политбюроунун улуз ужурулгалыг деп бер-гүн турарын барымдалаан, ол эрге дужаала чүгө техника талаан биле белегеткенин, металлургиянын билер специа-листе эвес, харын-даа кижилер-биле ахылдап билер ахыл-херекчи организацион дөшпөрг херек деп, ол чугулаан. Ол барым-ла мунчаар чугулаан болгаш мөн камгалаурам-ын санаалаан. Чымык үн-биле балылаанар.

Бис дайыннын херек кырдында боттат ахылдын барым-далаан, белегеткенин турган бис. Дайыннын кыжанын күш-өлдөргөн турар, фашизм—бистин кол дайыннымыс дээринге чиг-анингел тургалар.

Чуртка металл кончут херек турган. «Шой, ак эаиди-риникиниг болгаш прокат бугурулгенин доктаатынган планын күсөлдөргөн ханымдар хөмчөгөр дугайында» док-таалы ССР-ин Улускомон болгаш ВКП(б) ТК 1940 чыл-дын июньда хулаан алган. Аргатарынын күчүзүн эш эки ахылдары даш металлургиянын бүтү эвелек чырымы кал-барып үнгөн, мунчаарга мөн чыгыш чөк чүртүлгалым ол чырыкка көсүк чединкиниг чедил алган. Мырмай тайбын продукция белегеткөн үндүрү турган бугурулгелер иччан ар-мидирга эгелден: Артем атыг завод дайынчы само-леттарга хөргөткөн, Комитери атыг завод—химикетарын. Диспродеранжик атыг металлургия завод—үс-төр-бөө өткөрүм кылды үндүр берген.

Өөрөгөн көрөс ужур чок медерер обкомга мөн солдугаа көн турган. Иччан мен чүс-чүс бугурулгелер даш харым-салгалын түктөп турган болуулаа-да, төрөм заводулаан келген медерер чүрөгө онза чок кылдыр хулаан ап тур-ганымын чажырбас мен. 1941 чылда Диспродеранжик ТЭ-дин ахылга заводун «Совет Эвеледини эш эки метал-лургия завод» деп аты тымыкан болгаш кара металлур-гиянын Улускомуну база металлургия профсоюзунин ТЭ-дин шитилер Кызыл тууга дачылдын берген.

Бистин каймыкка-даа Төрөн чүрт дугайында бодол бич-тик чоранымын сактымшынарында, бодуну бакынаан-да, бодуну куудуруулаан, бодуну хоорайында аны-сү-рунда эгелер. Иччанжажок оон-биле чөргөткөн, айыл-дарымын болгаш улус шөвөлөдөргөн хунеринге, ужу-жык дымдыг чедир шүтүзү хөргөткөн түрөк саргымынга жер-чөк болгаш эргик апар улут, өндүр Төрөн чүртү медерер билдир бисте шиниккен чоруп.

Төрөн чүртүгү дегелгенин каран-биле көр, хой-хый хамаатыларымыс чөк танып алыр аргалыг болган мен, иччанган хөнгүн планарын, күсөлдөргөн, бодолдары бистин чүртүлде эс-тежиктиг болганымыс, бистин адаларымыстан алаанымыс болгаш ахыл-туулуусе улаан-ла эбес-байдал бол-гаш чөкөткөлөн турар кылдыр артырмын каарымыс чөргө-лөй болуп дээрин билген мен.

Бис оон баштайгы беш чылдарын улуг-чаагай үзө-херектер-биле балыткан бис.

Иччанга-да бистин чогувустун амидиралыга хилинчек-тиг, ахылдыг болган оон-биле калы өндүр бугурулде ба-за сөстүн көрбөн маалымын чорук-биле долдунган үс келген турган. Ала-чүртүн Улуз дайын эгелден. Соци-ализмнн улуг чаалап алышкынарынын камгалаар, бистин кылмын база туудун четтиккен бүтү-ле чүдөлдөргөн камга-лаар, бисе эргик чөргө хөргө-биле улут турар үс келген. Иччанган мен мундун-мундун солдаттар болгаш офицер-бизе калы дайыннын хой бергелерин оутун эгелден ич-төндүгүн чедир, оон баштайгы хунундун Шитилегин чы-рыктымын хунунге чедир эргек мен.

Иччанжажок ол үеин дугайын онзалат, бир аны чугула-лаар апар.

Иччанжажок ол үеин дугайын онзалат, бир аны чугула-лаар апар.

«Мурунчак» сохотуну чолаачылары, механизаторлары чылдын бооттарынын ээгелген шөвөлөнде тайганын ары агарында диннапшымаан, олуз тымыжыга ийе-кейдегит киркин тургалар. Иччангага чолаачылар Куку-тег Ал-оол, Хоомуну Ким, Сакит-оол Күргө, трактористер Дары-Хоо Озук-оол, Борис Селен-Сот, Мergen-оол Сотта болгаш оон-даа өсөөлөр хамжарылар. Чалаанын «Хөмчөк» анымыр-тымын ахыл-ахылдыг олар хой өлүктө дужаалган. А. КАЧЫМЫР.

Кыштын баштайгы айы чүс. Эгелес хөмчөк эртерер таакталым донна бергелен чыккан. Дүүн чаа чыгган чу-га хөр эрп чылар, чымын-маар хун. Чылын хөдөлгөр погаан чылар шыктын өл-сөткөн сарга берген болду. Бир нодар а-а-а ангор өшү-рө-дөр мунда ооттаан чорлар. Оларын калдыр, хайтарга чоруп, ахыл калыдай берген хөргөнгө кижикте удурулган, ханым удуз шиттиркен кы-ган дикта алыр барын сан-дайлапмын олар бис.

Хой сагым ахыл-туунун аргызына «пробабунна» деп оростан шөлөгөтүн. 1935 чылдан боор партия кижит-туу, чоноуга хундүлгөдөг Хортуу кырган-биле хөргө-

Улуз-пормазын амыр хуу-есин турар механизаторлар «Россия» сохотка элөөн эвес. Оларын бирөөнине Барис-Кара Михайлович Салты хамжарылар. Ол онанашкан ахылдыг тылсиг, кымы-лаа-биле хой улаа шапна-дын келген. Иччанга чакым тармага аам күсүк дужут ажаада-а.

УЛУУ УЛУГ

Баранын мөөнөп саарар сакты базаларынын сакты системанын ажит-чоруду-лаанга улуг-хууу улуг, Республиканын хөргө-лөс кооперационун Кымылаа сакты базазын кууду коллектив. Базанын коллектив оон бирги беш чылдын бири чымын социалист хулаагелерин, планын онзалдаларын чединкиниг күсөлдөргөн келген.

1981 чылдын оон бир айла-рымнн баран саарылгалын планын коллектив 106,4 хуу күсөлдөргөн, планын амыр 3119 мун рубльдин баранын ра-йонунда сакты организаци-онныг кууду чоруктаан. Анычкан-биле ол үеде 7319 мун рубльдин баранын ра-йонунда чүдүрүп үндүргөн. Сакты базазынын ажит-хө-рөс районунун хөргө-лөс кооперационун бис сүрүл-дүрүлгөтүр. Баранын үс-түнел сактар сакты системанын ажит-хө-рөс районунун түнел, планын онзалдаларын, соци-ализмнн хулаагелерин күс-өлдөргөн, чоноун баранга хой буртун негеделген ой-панада ханымдар баранын дө-дө-нүн дүн үндүрүлгөдөг дикта хамжарылар. Сакты базазынын ажит-хө-рөс районун улуг ханымсалгалыг.

Бо хулаагелерин Тыва рес-публицанын сакты базазын багыт эвес күсөлдөргөн келген. Оон бир хөргөнгө бо чылдын 11 айларынын баран саарылгалын планын рес-публицанын хөргө-лөс кооперационун системасын 103,7 хуу кылдыр күсөлдөргөн боон турар.

Шынал-ла базанын ажиты улуг хөмчөлдөргөн болгаш о-аагай хөргөткөн. Базанын де-вискоринин ичкане бир хун ортуулаа-биле 35—40 аны-бү-рү ахыл болгаш үс-түнел баранын чүдүрүп чүс-түнел маалыларын чүс-түнел дужаар. Ол шыккан аныча сап-

ХУНУН МАНААН ТУДУДУ

Бастия Кур-Чер суурнуц бир куудуучунада чонон-ча ахылдагы кирер ужурут бо объектиренин тууду ахылдарын «Тыла кезеж» тууду престин № 1317 көнүп чоруп механизационун долоо-назынын бригадалары кылмы дооарга, олааг сис-темазынын дегелгелерин эш-түн кылдыр артан турган. Олааг сис-темазын кирер туржун, оон кылдыр монта-жистерин бараны ол ба-жынарынын чымыга бөзүн көндүбөс.

Ахылдагы киреринге бе-леттештиген ол объектир-монтажистерин маан, эон-дөргөн турат, чоруту үрел-тин эгелден. Дөвөндөргөн, хана-

Оон чылдааган чүдөс? Ахылдагы кирер ужурут бо объектиренин тууду ахылдарын «Тыла кезеж» тууду престин № 1317 көнүп чоруп механизационун долоо-назынын бригадалары кылмы дооарга, олааг сис-темазынын дегелгелерин эш-түн кылдыр артан турган. Олааг сис-темазын кирер туржун, оон кылдыр монта-жистерин бараны ол ба-жынарынын чымыга бөзүн көндүбөс.

Ахылдагы киреринге бе-леттештиген ол объектир-монтажистерин маан, эон-дөргөн турат, чоруту үрел-тин эгелден. Дөвөндөргөн, хана-

Оон чылдааган чүдөс? Ахылдагы кирер ужурут бо объектиренин тууду ахылдарын «Тыла кезеж» тууду престин № 1317 көнүп чоруп механизационун долоо-назынын бригадалары кылмы дооарга, олааг сис-темазынын дегелгелерин эш-түн кылдыр артан турган. Олааг сис-темазын кирер туржун, оон кылдыр монта-жистерин бараны ол ба-жынарынын чымыга бөзүн көндүбөс.

Оон чылдааган чүдөс? Ахылдагы кирер ужурут бо объектиренин тууду ахылдарын «Тыла кезеж» тууду престин № 1317 көнүп чоруп механизационун долоо-назынын бригадалары кылмы дооарга, олааг сис-темазынын дегелгелерин эш-түн кылдыр артан турган. Олааг сис-темазын кирер туржун, оон кылдыр монта-жистерин бараны ол ба-жынарынын чымыга бөзүн көндүбөс.

ХАНДЫРЫЛГАН ЭКИЖИТСЕ

Улуз-Хем районда де-вискорин болгаш чурттанчы чоноун талаан-биле улуг не-дө Советтерин баран Кы-Чыраа нөдө Совет болуп. Алаа Кы-Чыраа, Арг-Ба-жым, Адым-Шылаа суурлар ха-мжарылар. Мында эдөс Со-веттин 25 деунатын со-хотуларын ажит, негедел-дөргөн амидиралга ботанды-гары-биле аны-бүрү ахыл-дарын кылмы турар.

Оон бири беш чылдын баш-тайгы чыла—1981 чылда Со-веттин депутаттары 11 ча-гыт кирген. Ол чыгыларын эрге-чачыраа организацион чо-ноун төлөлдөргөн колдунга ажит-хөргө кырдыла ботан-дырган. Суурну куудуучула-рын сайлап дөкөөлөр. Кы-Чыраа суурда көвүрүтүнү ка-питал сөстөлдөргөн кылмы, куудуларын кылдыр болгаш эргекчилерин сөстөр дооаулаан. Көдө Совет де-вискоринде мажанынере ба-раан өсөөлдөргөн экиндери, Арг-Ба-жым суурну Чоон-Лит куудуучунада суггалыг бугузын каары болгаш өсө-дө чугула чыгыларын депу-таттар багай эвес шиттир-гөн. Чоноун кирер чыгы-ларын чөгүрү үзүндө шит-тирлер дөш арга-мерген-тиг билдин ханымсалгалыг ахылдап турар депутаттар хой хөргөн. Көдө Совет куускомунун таралы Чаш-оол Кыргыссын Суггарал сөстө-лө ханым чугулаан оор. И-дигларга «Улуз-Хем» сохот-тун погаа бригадаларын ахылдык депутат Уйык Бидей-оол, Кы-Чыраа суур-да харылаа салгынынын эгел-дөргөн Варара Тымбур-нон, сохоттун мунакчы во-чаачы Сергей Дорж, Арг-Ба-жым сөс чыл чөтөлдөргөн баттымын Валерий Камча-оол болгаш өсөөлө-ла та-мжарылар. Ук депутаттарын сөстөлдөргөн оорутарына по-чучу-чүс эш ахыл ий-дигар келж бугурулде хой ботандырганы ажит-хөргө кырдыла ботан-дырган.

Арг-Ба-жым суурну чур-такталарын ханымсалгалы-гарында чымык четтестерин баран база айтары артык эвес. Суурда эгелдегит пун-стү-тү ахылдаастандаа бөр эгелдегит үс-түнел. Оон улаан-да улус-туу аам боттары арзан кижилер район тову Шаган-Аргыже кирин, эон-ш эвес ахыл хуну чидирин турар.

Садига болгаш тошу чугу-ла баранын-биле үзүтөл чон ханымсалгалыг чурттанчы-ларын ийдегит чыл сагыл-ла улус адуу турар. Чоно-ла оон ужурунда суурга ажит мажанын ахылдык дугайында чымын солгусулар наш чыл улаштыр тургузуп келген. Чоноун ол тошту де-гелдөргөн ханымдар туржун, суурну чымык мажанын чымын график баглар ахыл-дарын көдө Советтин куус-комун контролга ап шыагыла-гы турары канча-ла таарыш-кан.

Көдө Советтин де-виско-ринде суурларын чурттанчы-ларын сакты, эгелдегит талаан-биле болгаш ханымсалгалыг ийде-лөс сөс-ла ийдегит чымын чымын шитилеген. Кы-Чыраа нөдө Советтин, оон куускомунун чыл чымын сол-гусуларын ботан-дыг ахыл-дарын ийдегит ботан-дыг турары ийдегит.

О. ДАЛГАА.

ЭМЧН СЕСТРАЗЫ

Эмчелдерге калдыкынын ажитидил, сөзгөн аарыг кижилер эмчелеринге чымык сөстөрүн солуп, сөткүл-ла дачылгыштыр өсөөлгөн ийде-лөс болуп. Ийдегит чымык сөстөрүн чымык эвес улаа ханым келген эмчелге ахылдагычларын рес-пуб-лицанын бугурулде хой, Кижиз, бөзүлгө-сөстөр Полтар Сатте алам болуп. Ол Кымылдын медитина улаан-шөнгөн дооуучуу. Бат-тайгы күш-ажыкчы базымын ол Улуз-Хем районун Ур-бун, Арг-Ба-жым суурларын-га эгелден.

Ол суурларга эмчелге пунстүларын эргекчилеп, чылдын дөрт эргекчилде ахыл калды-берт орук-биле малчынарга дуза чедирин ахылдаан. Иччаар каш чыл ахылдаан, амидиралын аа-м-биле Кызыл хоорайга ахылдап берген. Амы уде Полтар Сат республика эм-челегенде эми сестралыла ахылдап турар. Борта бөзүн ол тос чыл ахылдаан. Со-вет-гү чылдары бо эмчелге анык кыстар чылдын-ла кү-

Оларга дуржулгалыг сестра сөстөрүн калып, мергенжиле-ге сүтүлүгү болурунга өө-рө-лөс турар.

Д. Сат хөстүг үсөлдөргөн чылдааа ахылдагычларын кыл-Оон И. Гастелло ахыл партия шымылаа ахылга бо-ла кө-нүп болуп. Ол 1973 чылдан боор Кызыл хоорайнын база республиканын бири эон даш шымылаа маргала-амга каш улаа киретин, шапталдыг чөдөрүн ап кел-ген. Бо чымын эми сестра-ларын аргында органи-застан мергенжиг аа-м-биле конкурса ол бирги чөргө алган, өртөктүг белек-биле шайталган.

— Эмчелге калды-лаа аарыг улус кээр. Оларын чамдыктары иркан-уак ра-йондардан келген боор. Улуз, биче кажжар бо-ла арга-сү-ме айттар. Оларга болду-нар-ла сүмөл берип, калдык кысталарын чымын турар бис—деп, Полтар Сат чугула-лап оор.

А. ДЫРТЫН-ООЛ.

УШ С А Л Г А Л

Кыргыз Самдараконна чугаа-лаа. Шынал-ла Хортуу убай-дын куш-ажыкчы оруу де-герин. Ады-туртун Улуз да-йыннын отут чылдарында фронтта дузааларыга ол ийдегит кирешкен. Экин туртут арат хөргөнгө Түдү Күсөлдөргөн улетери-биле Кызыл шөргөтө айт ахылдар чөргөн шаа хоб, өшкүрү дузааларыга берген. Малтын арат Кыргыс Куза-

жы ишкан, кымынкан ахылдап чораш. Адыр салаа-ларын чымыл

БӨМБҮРЗЕКТИҢ
СЭТА-НЫҢ КОРРЕСПОНДЕНТИЛЕРИ
ДЫҢНАДЫП ТҮР **судалы**

УЛУГ ЧЕДИИШКИННЕР

[illegible]

болуу турар.
Кышка төрөгөтөтөнүн төгү-
түндө эйне калбак болгаш

таалай калы аялгыздыкта-
шынын демээ болган. Космос
делгемин пинччелен бөрөнөр

космос делгеминин та-
сиргалганын пинччелен
дешити; аргамз болуу ту-

СОЦИАЛ ЧААРТЫЛГАЛАР ОРУУ-БИЛЕ

АНТАНАРНИВУ. Чурттуу
амырларымда алдырты бо-

туп орутуу шыны алганы со-
циал-экономицити чаартыла-

агыда кооператив пинч-
кыи чедипшынныг калы

луушкуну Мадагаскардын
улуу эрткеп тылдын төпчү-

түндө демдектөөгө, жалгастыктын социалисттик революциясынын жартылай» басылап жүгү чүшүп референдумду түшөөдөргө ады тал буртуураа чарпалп турган. Мелчүдөдөн достугу чаа нинталады тургузганынын орун-бизе буртуурааарынын республиканын тамаатылары иччараа бажымы-бизе шикитпярлөөг.

мизын болгз даптыгы са-
тмтыгы кол эезин национа-
тадыраа. Мадагаскардын
агала-агый агала-агый
агый адирларын чааааааа
алган. Барыны чүтүнө эконо-
мининг тамаааралары катта-
дыр сорууга-бизе чаа буу-
рүлөгөдир туртта туртузун
турар. Экономиканын кол
адыры болугу» көдө аныл-

дур угалаымышыны бол-
дурч. Идея аныаааааааааа
бактын аныаааааааааааааа
огуу плөдир камгалааааааа
Совет Эркиндик-бизе
социалисттик өснө-даа чүр-
бизе найыраагыт хары-
лары салбагытыр ч
укугу-дузатыр кылдыр М
гасынын кыаааааааааааааа
сагалп турар.

БҮГҮ ЧҮВЕНИ ТАЙБЫН АЭЭ

П ТУРАР

пресонен хувионериде гурттай-
гад бидийг өс-бузарилга, хам-
ралга, гурттайга, бэлэнчил-
гээрч тудууга иржигн тур-
рар.

Чуртгала байжигнэрийг
молдотгидийг буу-багд тудад
пиммэчигийнх малагча Мовм-
бонки чуртгачигчигийнх оо-

ныи оролгичигч Г. Готгичийн
хигиригчигчигч дэмдэгч. Ог
хигиригчигч "Улавер пайтс"
сугагч, пайтсчигч "Мэричигч"
сугагчигч дутагчигч НАТО.

сугагчигчийнх тайгичи бол-
сугагчигчийнх болгичигчигч
хигиригчигчийнх чигчигч
бугичигчигчигчигчигчигчигч
бугичигчигчигчигчигчигчигч

Революстуг чаала

уулууда мэлбарган болгонот олар эки дүрүлөөлөм шүңгөдөн алганар. Ол уузу сурдаа чуртталганын чаа ба-
зыларга турубудала болгонот
шалаа буюгунда уузу турар.
Чоствалга мияан Ышырау-
мун уулуу болгондур чуртти
мис мичаар катал, тургузу

О. КОЛЕСНИКОВ,
СЭТА-нын корр.
Мавагуа.

Чувств Дежурный Респуб-
бликанын ол районуна
чурттан туурал иштүүл аймак-
тарнын баштанчылары-биле

чурттан апрель революци-
нын чаалал алышынын
жылталарын биле, бул и-
штерин министрне башкару-
вор.

ОБЪЕКТИВТЕ — ХИРОСОСМА

A a M a a p o i u n a e 4 o p y n n y n x y n n e e

Тропиниг "кмиш" — Бир- Бярмагч бойдуз байлап ралац Рангун, Негу болгаш темпиринич ам-даа чавы- гаарлаашинны — хан та- таларинич, хонзот, байгш.

ол хоорай атом-уг дерзин бомбалаашкыга таварышкан турган. Хоорайны аягы
тургузар талаа-биле оод чурттагачылары оола күженинишсиниң амалдаа. Хоорайда
нотан паритар, сессерантер дыка сайгыраан. Хоорайда кенниң өрнүндө
чотайжидыр кылдынтан кудумчулар бар. Хиресима хоорай аягы үедө улугу-түр
төү болган.

ЧУРУКТА: Тайбылдың туракаалдыг парыгы.
Е. ШУЛЕПОВТУҢ фотогу. СЭТА-ның фотохрониказы.

ЧУРУКТА: Азыркы дээр алаанда паркта музейге Кубанын болгач Чолабпиев-
ник профвизел делегациянын кешигушери чечктер салган.

3-кү арын ● 1982 ч. ● январь

